VIZIONE
31 / 2018

International magazine for social sciences "VIZIONE " Skopje
Revistë ndërkombëtare për shkencat shoqërore "VIZIONE " Shkup
Меѓународно списание за општесвени науки, "VIZIONE " Скопје
www.visionsmagazine.org

FIND US AT:

First Published in August 2004
National and university library "St. Clement of Ohrid " - Skopje
ISSN: 1409-8962- printed form
ISSN 1857- 9221- electronic form

Open Access Journals, EBSCO (2014), Proquest & CiteFactor
Revista Vizione është regjistruar në Agjencionin për informacione në Republikën e Maqedonisë, Nr. 02 – 482/ 2; Shkup 29 korrik 2004
Visions Magazine is registered at the Agency for information in the Republic of Macedonia, no. 02-482 / 2; Skopje, July 29, 2004

Botues: **Shoqata e Intelektualëve "Klubi Demokratik" – Shkup**
Publisher: **The Association of Intelectuals "Democratic Club" – Skopje**

Këshilli botues / Editorial Board:
Prof. Dr.Nazmi Maliqi (Maqedoni),
Prof Dr.John Fisher (Kanada)
Prof. Dr.Jorde Jakimovski (Maqedoni)
Prof Dr.Vesel Latifi (Kosovë)
Prof. Dr.Milazim Krasniqi (Kosovë),
Prof. Dr.Temelko Ristevski (Maqedoni)
Prof. Dr.Irena Lama (Shqipëri)
Prof. Dr.Vlado Popovski (Maqedoni)
Prof. Dr.Bajram Pollozhani (Maqedoni),
Prof. Dr.Antoneta Vassileva (Bulgaria)
Prof. Dr.Agron Beka (Kosovë)
Prof. Dr. Nano Ruzhin (Maqedoni)
Prof. Dr.Semaus Taggart (Northern Ireland)
Prof. Dr.Yunus Emre Tansü (Türkiye)
Prof. Dr.Sejdefa Djafche (Maqedoni)

Kryeredaktor dhe redaktor përgjegjës
Editor-in-chief Prof. Dr.Nazmi Maliqi (Maqedoni)
Redaksia: Editorial staff:
Prof. Dr.John Fisher (Kanada)
Prof. Dr.Mesud Idriz (Bosnja dhe Hercegovina)
Prof. Dr.Igor Kambovski (Maqedoni)
Prof. Dr.Aynur Uraler (Türkiye)
Prof. Dr.Afrim Osmani (Maqedoni)
Prof. Dr.Juliana Zaharia (Shqiperi)
Prof. Dr Marija Ignjatovic, (Serbi)
Doc. Dr.Drita N. Maliqi (Maqedoni)
Prof. Dr. Semaus Taggart (Northern Ireland)
Prof. Dr.Dr.Irina Chudoska - Blazhevska (Maqedoni)
Prof. Dr. Drita Fazlija Mahmudi (Maqedoni)
Prof. Dr.Fadil Maloku (Kosovë)
Prof. Dr. Olga Gurkova (Maqedoni)
Prof. Dr.Rabije Murati (Maqedoni)

Computer arrangement: Mr.sc. Faton Maliqi
Shtyp / Printing house: *Grafotex*

VIZIONE
VISIONS

Revistë studimore - shkencore me përmbajtje:
Studious and scientific magazine with

- *Education culture science*
- *Sociologic content,*
- *Integrime evroatlantike*
- *Euroatlantic integration,*
- *Ekonomike dhe – Economic*
- *Political and juridical content*

Nr. 31 / 2018
Shkup – Skopje, December 2018
www.visionsmagazine.org

Unioni i Inteligjencies Shqiptare 03.09.2004 Shkup

Përmbajtja / Content

Arsim kulturë shkencë
Education culture science

Dr. Markeliana ANASTASI
The figure of belluca, in the train whistled of pirandello,and the figure of gregor in the metamorphosis of kafka, comparisons and reflections …..… 11

Artan FIDA
The main methods of postgraduate training for foreign language teachers in Albania from 1945 to 1991 from a historical point of view ……... 21

Kultura gjuhësore e komunikimit
Culture and language communication

Prof.Dr. Aleksandra SRBINOVSKA DONCHEVSKI
Prof.Dr. Tatjana ASHTALKOSKA BALOSKA
Characteristics of good speech ………………..…………………………….. 37

Flavia XHAFERRI, Kiara TUSHA, Meglijana LLESHI
The preliminary translation of pier paolo pasolini's poem "I hate you dear students !" …………………………..…………..………… 47

Hulumtime juridike – politike
Juridical political research

Xhemile SALIU, PHD cand.
Children's rights in the era of globalization and
statistical reports on their situation in Republic of Macedonia …………….. 61

Prof. Dr. Sejdefa DJAFCHE
Elena TODOROVA, PhD, Associate Professor
International legal assistance in tax matters
in the national legislation of Republic of Macedonia …………..……………. 75

Mr. Sc. Adelina RAKAJ , PHD cand.
The protection of the rights of the defendant
by the constitutional court- the kosovo case study ……………….………… 85

Prof. Dr Temelko RISTESKI
Doc. Dr Zineta ASANI & Mr.sc Ekrem HALIMOVSKI
Administrative procedure in the
lustration process in the Republic of Macedonia ……………….….……... 99

Prof. Dr. Prof. Ivica JOSIFOVIC
Prof. Dr. Prof. Igor KAMBOVSKI
Extradition of european union nationals
to third states: analyzing the petruhhin case ……………….……..……... 117

Prof. Dr. Borka TUSHEVSKA
Prof.Dr. Darko SPASEVSKI
Freight forwarders documents in Macedonian court practice …………….. 131

Doc. Dr. Dimitar APASIEV
Prof. Dr. Igor KAMBOVSKI & Doc. Dr. Marija AMPOVSKA
The role and significance of the state attorney's
office in the justice system of the Republic of Macedonia ………………….. 145

Persiatje socio – politike
Socio - political rationale

Dr. Juliana ZAHARIA, PhD
Resistant youth— alternative
Education solutions to refusal and exclusion …………….………………… 157

PhD Candidate Bujar Daki
Prof. Dr. Jonuz Abdullai
Strengthening state
Institutions in the new state Republic of Kosovo ………………………..…… 165

Dr.Sc. Marjan MAXHOVSKI
Key preconditions that lead to the success of reforms 175

Hulumtime në ekonomi
Research in economics

Elena Gjuroska, PhD
Liza Pantekovska, PhD, Assosiate Professor
Effects of climate change on tourism with special
accent of some forms of sports tourism …………………………………… 191

Assis. Prof. Vesna JOVANOVA-SIMEVA, PhD
The use of planning in sports organizations
as a sports management function ……………………………….……….. 207

Marrëdhëniet ndërkombëtare dhe diplomaci
International relations and diplomacy

Prof. Dr. Arlinda MEMETAJ
The itinerancy of the Republic of Macedonia towards
achieving the goal of NATO and EU membership 221

Assoc. Prof. Dr. Bejtulla DEMIRI
Global politcs and the european union as a political actor ……………….. 235

Mr.Sc. Bahri CURRI
Cultural integration in the european union and Republic of Kosovo (2)… .. 243

Opione shkencore fetare
Religious scientific options

Mr. Sc. Rijad Misini Ph.D. Canditate
Dr. Salih Sulaiman Almufadda, Ph.D.
Building suggested objectives for the jurisprudence course in the secondary stage in "alauddin" schools in Republic of Kosova …. 259

Intervistë- Kontributi per islamin i Ajtene Krasniqi - Ardel 273

Retro, kujtime, ngjarje Personalitete
Retro, Memory, Event, Personalities

Mr. Sc. Zog ÇOÇAJ
Qëndrimi i Ahmet Zogut ndaj nacionalistëve Kosovarë dhe masat e ndërmarra pas vitit 1925 281

Mr.Sc. Agron ISLAMI
The role of albanian leaders in the ottoman state in the century XVII and the fall of the Albanian, Abdurrahman Abdi Pasha in Budin 293

Udhëzime për autorët 301
Упаство за авторите 302
Instructions for authors 303

Arsim kulturë shkencë
Education culture science

UDC 341. 232. 7 : 37 (4 – 672 ЕУ : 497. 7)

Doc. Dr. Dimitar APASIEV∗
Prof. Dr. Igor KAMBOVSKI∗
Doc. Dr. Marija AMPOVSKA∗

THE ROLE AND SIGNIFICANCE OF THE STATE ATTORNEY'S OFFICE IN THE JUSTICE SYSTEM OF THE REPUBLIC OF MACEDONIA

Abstract: This paper is the first of a trilogy, based on a professsional cooperation among three professors from the Department of Civil Law at the Faculty of Law, from the State University "Goce Delchev" – Stip (Republic of Macedonia). It's a part of a planned publishing activity for 2018 within the framework of the one-year scientific-research project: The role and significance of the State Attorney's Office in the justice system of the Republic of Macedonia, funded by the UGD Scientific Research Fund. This paper will be a part of a monograph dedicated to this specific authority in our legal system. The authors, using the legal-historical and normative method, begin with the legislative arrangement of this institution in the legal system of our country, going back as far as the period after the Second World War, when Macedonia was part of the SFR Yugoslavia. Following, the paper addresses the legal status and the role of the Public/State Attorney in the judicial system of independent R. Macedonia. The third chapter continues with consideration of the legal nature of the State Attorney's Office as a participant in the court litigation procedure. Finally, the fourth and last chapter, is completed with a description of the internal organizational structure of the State Attorney as a state body sui generis.

Key words: Public/State Attorney, Yugoslavia, statute competencies, property issues.

∗ Faculty of Law, University of Goce Delcev – Stip / Kontak: dimitar.apasiev@ugd.edu.mk
∗ Faculty of Law, University of Goce Delcev – Stip / Kontakt: igor.kambovski@ugd.edu.mk.
∗ Faculty of Law, University of Goce Delcev – Stip / Kontakt: marija.ampovska@ugd.edu.mk.

Легилативната уреденост на оваа специфична институција – од АСНОМ до денес (правно-историски пристап)

Југословенските закони за оваа материја

Во периодот по Втората светска војна (1944–1991), кога Македонија била дел од Југословенската федерација, како сложена држава, донесени се вкупно пет закони посветени на јавното правобранителство – три сојузни и два републички.

а) Сојузните закони за Јавното правобранителство

(1) Првиот југословенски закон посветен на правобранителството е Законот за јавното правобранителство (Сл. лист на ФНРЈ - 24/52),227 донесен врз основа на чл. 74, точка 6 од Уставот на Федеративна Народна Република Југославија (1946). Законот содржи вкупно 29 члена, структурирани во четири глави, нумерирани со римски броеви: I. Задачи на Јавното правобранителство [чл. 1]; II. Организација [чл. 2–6]; III. Должности и овластувања [чл. 7–23]; и IV. Преодни и завршни одредби [чл. 24–29]. Овој Закон, во текот на неговото три и пол годишно важење, ниту еднаш не е менуван или дополнуван.

(2) Вториот југословенски закон посветен на правобранителството е Законот за јавното правобранителство (Сл. лист на ФНРЈ - 51/55),228 донесен врз основа на чл. 71, т.2 од Уставниот закон за основите на општественото и политичкото устројство на ФНРЈ и за сојузните органи на власта (1953). Законот содржи вкупно 47 члена, структурирани во шест глави, нумерирани со римски броеви: I. Јавното правобранителство и неговиот делокруг [чл. 1–10]; II. Организација [чл. 11–14]; III. Должности и овластувања [чл. 15–25]; IV. Совет на јавното правобранителство [чл. 26]; V. Службеници [чл. 27–36]; и VI. Преодни и завршни одредби [чл. 37–47]. Овој Закон, во текот на неговото скоро еднодецениско важење, ниту еднаш не е менуван или дополнуван.

(3) Третиот и последен југословенски закон посветен на правобранителството е Основниот закон за јавното правобранителство (Сл.

227 Овој сојузен закон е изгласан од страна на Сојузното веќе и Веќето на народите на Народната скупштина на ФНРЈ, на седниците одржани на ден 31 март 1952 година во главниот град Белград. Указот за негово прогласување У. бр. 634 е донесен на 10 април 1952, а е прогласен од страна на Президиумот на Народната скупштина, односно своерачно потпишан од неговиот тогашен претседател – д-р Иван Рибар и секретарот Миле Перуничиќ. Потоа е објавен во „Службен лист на ФНРЈ“ бр. 24, од 26 април 1952 (сабота), под реден број 258 [стр. 465–467].

228 Овој сојузен закон е изгласан од страна на Сојузната народна скупштина, на седницата на Сојузниот собор од 10 ноември 1955 година, во главниот град Белград. Указот за негово прогласување ПР бр. 25 е донесен на 14 ноември 1955, а е своерачно потпишан од страна на Претседателот на Републиката - Јосип Броз Тито, и од Претседателот на Сојузната народна скупштина – Моша Пијаде. Потоа е објавен во „Службен лист на ФНРЈ“ бр. 51, од 23 ноември 1955 (среда), под реден број 538 [стр. 769–773].

лист на СФРЈ - 15/65),229 донесен врз основа на чл. 217, ст.1, т.1 од новиот Устав на Социјалистичка Федеративна Република Југославија (1964). Законот содржи вкупно 48 члена, структурирани во шест глави, нумерирани со римски броеви, од кои – две од нив, поточно третата и четвртата глава – содржат и оддели нумерирани со арапски цифри: I. Општи одредби [чл. 1–11]; II. Делокруг [чл. 12–22]; III. Сојузно јавно правобранителство [чл. 23–39]; IV. Воено правобранителство [чл. 40]; V. Казнени одредби [чл. 41]; и VI. Преодни и завршни одредби [чл. 42–48]. Овој Закон, во текот на неговото важење на територијата на целата федерација, ниту еднаш не е менуван или дополнуван. По неговото носење, оваа проблематика станува републичка материја и, наместо со сојузни, во иднина е регулирана со посебни републички закони – на пониско ниво, односно на територијата на секоја федерална единица одделно.

б) Републичките закони за Јавното правобранителство

(4) Првиот македонски закон посветен на правобранителството, кога Социјалистичка Република Македонија сè уште е во рамки на СФРЈ, е Законот за јавното правобранителство (Сл. весник на СРМ - 19/66)230 донесен врз основа на чл. 152, ст.5 од Уставот на СРМ (1963). Овој мошне краток Закон содржи вкупно 16 члена, без поделба на членовите во никакви глави или оддели. Во текот на неговото скоро единаесетгодишно важење тој ниту еднаш не е менуван или дополнуван.

(5) Вториот и последен републички закон во рамки на СФРЈ посветен на правобранителството е Законот за јавното правобранителство (Сл. весник на СРМ - 9/77),231 донесен врз основа на чл. 376, ст.1, ал.6 од тогашниот Устав на СРМ (1974). Законот содржи вкупно 57 члена, структурирани во три глави, нумерирани со римски броеви: I. Заеднички

---

229 Овој сојузен закон е изгласан од страна на Сојузната народна скупштина, на седниците на Сојузниот собор и на Организационо-политичкиот собор, на 2 април 1965, во Белград. Указот за негово прогласување П.Р. бр. 285 е донесен на 4 април 1965 год., а е своерачно потпишан од страна на Претседателот на Републиката – Јосип Броз Тито, и од Претседателот на Сојузната скупштина – Едвард Кардељ. Потоа е објавен во „Службен лист на СФРЈ“ бр. 15, од 5 април 1965 (понеделник), под реден број 299 [стр. 639–643].

230 Овој републички закон е донесен на заедничката седница на Републичкиот собор и на Организационо-политичкиот собор, одржана на 16 јуни 1966 во Скопје. Указот за негово прогласување У. бр. 20/66 (17.VI.1966) своерачно е потпишан од страна на Видое Смилевски – Бато, во својство на тогашен Претседател на Собранието на СРМ. Потоа, законот е објавен во „Службен весник на СРМ“ бр. 66, од 17 јуни 1966, под реден број 83 [стр. 268–270].

231 Овој републички закон е донесен од страна на Собранието на СРМ на одделни седници на Соборот на здружениот труд и на Општествено-политичкиот собор, одржани на 22 февруари 1977 год. Указот за негово прогласување Бр. 06–580 (22.II.1977), во име на Претседателството на СРМ, е своерачно потпишан од страна на Видое Смилевски – во својство на претседател на Претседателстввото на СРМ, како и од Благоја Талески – во својство на тогашен Претседател на Собранието на СРМ. Потоа, законот е објавен во „Службен весник на СРМ“ бр. 9, од 4 март 1977 (петок), под реден број 54 [стр. 153–157].

одредби [чл. 1–41]; II. Јавно правобранителство на Македонија [чл. 42–52]; и III. Преодни и завршни одредби [чл. 53–57]. Овој Закон, кој се применуваше и во првите шест години по независноста, во текот на неговото дваесетгодишно важење, е менуван или дополнуван вкупно четири пати – во 1981,232 во 1982,233 во 1987234 и во 1990 год.235

Македонските закони за оваа материја после осамостојувањето

(6) По прогласувањето на независноста од СФРЈ и по носењето на првиот наш Устав на Република Македонија (1991), во почетните шест транзициски години се применуваше претходно споменатиот Закон за јавното правобранителство (1977) и неговите новели и рогации – кои беа преземени како републички прописи, сè до носењето на Законот за јавното правобранителство (Сл. весник на РМ - 47/97)236 – кој, всушност, е и првиот закон за оваа материја донесен после осамостојувањето на државата. Овој краток закон содржи вкупно 24 члена, структурирани во пет глави, нумерирани со римски броеви: I. Основни одредби [чл. 1–5]; II. Надлежност [чл. 6–14]; III. Организација [чл. 15]; IV. Именување [чл. 16–19]; и V. Преодни и завршни одредби [чл. 20–24]. Законот се применуваше скоро една деценија и, во текот на неговото важење, немаше ниту една измена или дополнување.

---

232 Закон за изменување на Законот за јавното правобранителство (Сл. весник на СРМ - 6/81): донесен на 18 февруари 1981; прогласен со Указ бр. 08–428 (18.II.1981) потпишан од страна на Љупчо Арсов – тогашен претседател на Претседателството на СРМ и Благоја Талески – тогашен претседател на Собранието на СРМ; а објавен во „Сл. весник на СРМ“ бр. 6, од 4 март 1981, под реден број 62 [стр. 158–159].

233 Закон за изменување и дополнување на ЗЈП (Сл. весник на СРМ - 46/82): донесен на 26 ноември 1982; прогласен со Указ бр. 08–2925 (26.XI.1982) потпишан од страна на Ангел Чемерски – тогашен претседател на Претседателството на СРМ и Бошко Станковски – тогашен претседател на Собранието на СРМ; а објавен во „Сл. весник на СРМ“ бр. 46, од 17 декември 1982, под реден број 659 [стр. 831].

234 Закон за изменување на ЗЈП (Сл. весник на СРМ - 11/87): донесен на 19 март 1987; прогласен со Указ бр. 08–942/1 (19.III.1987) потпишан од страна на Драгољуб Ставрев – тогашен претседател на Претседателството на СРМ и д-р Вулнет Старова – тогашен претседател на Собранието на СРМ; а објавен во „Сл. весник на СРМ“ бр. 11, од 26 март 1987, под реден број 195 [стр. 215].

235 Закон за дополнување на ЗЈП (Сл. весник на СРМ - 10/90): донесен на 22 март 1990; прогласен со Указ бр. 08–1110/1 (22.III.1990) потпишан од страна на Јездимир Богдански – тогашен претседател на Претседателството на СРМ и д-р Вулнет Старова – тогашен претседател на Собранието на СРМ; а објавен во „Сл. весник на СРМ“ бр. 10, од 31 март 1990, под реден број 158 [стр. 204–205].

236 Него го донесе Собранието на РМ, врз основа на чл. 75, ст.1-2 од Уставот на РМ (1991), на седницата одржана на ден 10 септември 1997 год. Указот за негово прогласување Бр. 08–2822/1 (10.IX.1997) е своерачно потпишан од страна на Киро Глигоров – тогашен претседател на Републиката и од страна на Тито Петковски – тогашен претседател на Собранието на РМ. Потоа, законот е објавен во „Сл. весник на РМ“ бр. 47, од 19 септември 1997 (петок), под реден број 918 [стр. 1717–1718], а започна да се приманува со одложено дејство, т.е. по Нова година, поточно од 1 јануари 1998 год.

(7) Последниот и актуелен Закон за државното правобранителство (Сл. весник на РМ - 87/07)237 е донесен од страна на Собранието на РМ врз основа на чл. 75, ст.1-2 од Уставот на РМ (1991). Забележливо е тоа што со овој втор закон за оваа материја по независноста, кој сè уште е во сила, за прв пат се промени и официјалниот назив, т.е. името на овој државен орган – од „Јавно“, во „Државно правобранителство“. Тој има вкупно 38 членови структурирани во седум глави, нумерирани со римски броеви: I. Основни одредби [чл. 1–7]; II. Надлежност и организација [чл. 8–17]; III. Државен правобранител и државни правобранители [чл. 18–29]; IV. Државни службеници и други вработени во Државното правобранителство [чл. 30–31]; V. Средства за работа [чл. 32]; VI. Пристап до информации [чл. 33–34]; и VII. Преодни и завршни одредби [чл. 35–38]. Во текот на неговото досегашно над еднодецениско важење, Уставниот суд на РМ има донесено една касаторна Одлука за укинување на една негова противуставна одредба;238 плус овој Закон е дополнет само еднаш, со сосема кратка новела.239

Еволуција на правниот статус и улогата на Државното правобранителство во правосудниот систем на РМ

Со самата појава во повоениот југословенски период, Јавното правобранителство (во натамошниот текст ЈП) било орган во состав на Министерството за финансии, а министерот – како инокосен орган, дури ја вршел и надзорната функција над неговото работење.240

Но, само по три години од неговото воспоставување, веќе од 1955 година, ЈП станува самостоен орган, а од 1965 има посебен статус на орган на определена општествено-политичка заедница: федерација, република, околија/град, општина или, пак, армија/војска.241

237 Тој е изгласан на собраниската седница одржана на ден 5 јули 2007 год. Указот за негово прогласување Бр. 07–3126/1 (5.VII.2007) е своерачно потпишан од страна на Бранко Црвенковски – тогашен претседател на Републиката и од страна на Љубиша Георгиевски – тогашен претседател на Собранието на РМ. Потоа, законот е објавен во „Сл. весник на РМ“ бр. 87, од 12 јули 2007 година (четврток), под реден број 1098 [стр. 85–88], а започна да се применува во рок од 30 дена од денот на влегувањето во сила.

238 Одлука на Уставниот суд на РМ – У. Бр. 121/10 (15.XII.2010) донесена по иницијатива на Стамен Филипов од Скопје, со мнозинство гласови во следниов персонален судиски состав: Бранко Наумоски – претседател на Судот и д-р Наташа Габер-Дамјановска, д-р Трендафил Ивановски, Исмаил Дарлишта, Лилјана Ингилизова-Ристова, Вера Маркова, Игор Спировски, д-р Гзиме Старова и д-р Зоран Сулејманов.

239 Закон за дополнување на ЗДП (Сл. весник на РМ – 104/15): донесен на 24 јуни 2015 (среда); прогласен со Указ бр. 08–2661/1 (22.VI.2015) своерачно потпишан од страна на д-р Ѓорге Иванов – претседател на Републиката и Трајко Велјановски – тогашен претседател на Собранието на РМ; а објавен во „Сл. весник на СРМ“ бр. 104, од 24 јуни 2015, под реден број 3224 [стр. 11].

240 Види: чл. 2, ст.2 и чл. 4, ст.2 од ЗЈП на ФНРЈ (1952).

241 Чл. 1, ст.1 и чл. 6 од ЗЈП на СФРЈ (1965); чл. 2-4 од ЗЈП на СРМ (1966); и чл. 1, ст.1 од ЗЈП на СРМ (1977).

По осамостојувањето на Р. Македонија, правната положба на овој дотогаш независен државен орган е деградирана и тој, по носењето на првиот македонски закон за ЈО (1997), се сведува на обична владина служба, а Владата на РМ врши контрола над неговото законско работење.242

Но, оваа непромисленост е исправена по една деценија и веќе со следниот и сè уште важечки Закон за Државното правобранителство (2007) тоа повторно го доби третманот на државен орган кој за својата работа одговара пред Владата на РМ.243

Правната природа на Државното правобранителство во судската парнична постапка

Во процедуралната теорија на функционалното процесно право постои спор за правната природа на дејствувањето на ДП како застапник во парницата. Генерално, постојат три теории за неговата позиција во граѓанските судски постапки:

1. Првата теорија вели дека ДП е законски застапник на Република Македонија и на нејзините државни органи. Но, оваа теорија има одредени слабости:

(а) законски застапник, по правило, се определува на парнично неспособни странки, додека пак странката што ја застапува ДП – Република Македонија е правно лице по сила на закон [ex lege] и притоа поседува целосна деловна и процесна, т.е. парнична способност;

(б) законскиот застапник секогаш го определува некој трет [законот или надлежниот орган], а не странката која ја застапува, токму поради нејзината неспособност, додека пак ДП го именува самата држава која тој потоа ја застапува кога таа се јавува во правниот промет во својство на fiscus, а не на imperium; и

(в) законскиот застапник не е правно врзан за упатствата и насоките кои евентуално би ги добил од парнично неспособната странка која тој ја застапува пред судот, додека ДП во принцип е врзан за ставовите и упатставата која ја застапува според закон и тој, во конкретната парница, не може самоиницијативно и своеволно да презема диспозитивни парнични дејствија.244

2. Втората теорија вели дека ДП е посебен вид на полномошник sui generis, или т.н. „државен адвокат“. Но, слабоста на оваа теорија е тоа што основата на застапничката функција на ДП е законот [lex], а не слободната волја [voluntas] на државата која тој ја застапува. Понатаму, токму

242 Чл. 2 и чл. 6, ст.2 од ЗЈП на РМ (1997).

243 Чл. 2 и чл. 8 од ЗЈП на РМ (2007).

244 Арсен Јаневски и Татјана Зороска – Камиловска, Граѓанско процесно право – Книга прва: Парнично право, Правен факултет „Јустинијан Први“, УКИМ, Скопје, 2009, 245. Види и кај: Снежана Гушева и Тодор Витларов, Правосуден систем на Република Македонија, Универзитет „Гоце Делчев“, Правен факултет, Штип, 2016, 150–156.

споменатата врзаност на ДП за ставовите на органите кои тој ги застапува зборува за специфичноста на односот меѓу нив, кој има одлики на прокуратор, односно на „генерален полномошник според закон“ (mandatum generale). Правните субјекти кои тој ги застапува, по правило, имаат процесна т.е. парнична способност, но се постулационо неспособни – па, таа способност ја надокнадува, односно за нив ја има токму државниот правобранител.

3. Третата, а се чини и најисправна теорија, е онаа која вели дека ДП е застапник по закон на Републиката и на нејзините државни органи. Во прилог на оваа теза оди и аргументот дека на странката која ја застапувал државниот правобранител ѝ следува надоместок на парничните трошоци, и тоа изрично според Адвокатската тарифа. 245 Притоа, делува чудно и невообичаено тоа што во овие трошоци влегува и износот што на странката би ѝ припаднал на име „адвокатска награда“.246

Внатрешната организациска структура на Државното правобранителство

1. Во бивша Југославија, внатрешната организација на ЈП очекувано била посложена, затоа што стануваше збор за федеративна држава. Најпрво, во 1950-те, постоеле: (1) Јавно правобранителство на ФНР Југославија на чело со сојузен јавен правобранител, кој го назначува и разрешува Владата на ФНРЈ и во чиј рамки постоел и посебно формиран Совет на Јавното правобранителство; (2) Јавни правобранителства на народните републики, на чело со републички јавен правобранител кој го назначува и разрешува републичката влада на конкретната федерална единица; (3) Јавно правобранителство на автономните единици на чело со покраински јавен правобранител, кој го именува Главниот, односно Обласниот извршен одбор; и (4) Јавно правобранителство на поголемите околии или градови на чело со околиски/градски јавен правобранител кој го назначува Околискиот, односно Градскиот народен одбор, со согласност на републичкиот Министер за финансии.247

Со новиот, втор сојузен Закон [1955], се воведува следнава внатрешна правобранителска организациска структура: (1) Сојузно ЈП на чело со сојузен јавен правобранител кој го назначува и разрешува сојузниот Извршен совет, а во чии рамки функционира и стучниот „Совет на јавното правобранителство“; 248 (2) Републичко ЈП на чело со републички јавен

245 Види го Пречистениот текст на Тарифата за награди и надоместоци на трошоците за работа на адвокатите (Сл. весник на РМ - 126/2016 и 11/17).

246 Чл. 157 од Законот за парничната постапка (Сл. весник на РМ - 79/2005 и 110/08, 83/09, 116/10, 7/11 ПТ, 124/15).

247 Чл. 2-3 и чл. 19-21 од ЗЈП на ФНРЈ (1952).

248 Советот на ЈП давал правни мислења за стручни прашања од интерес за застапувањето. Во него членувале: сојузниот јавен правобранител и неговиот помошник, кој тој ќе го одреди; воениот правобранител; сите републички јавни правобранители; покраинските јавни

праавобранител назначен од страна на републичкиот Извршен совет; (3) Покраинско ЈП на чело со покраински јавен правобранител назначен од страна на покраинскиот Извршен совет; (4) Обласно ЈП на чело со обласен јавен правобранител назначен од соодветниот извршен совет; (5) Околиско ЈП на чело со околиски јавен правобранител, назначен од страна на Народниот одбор на соодветната околија, на заедничка седница на двата собора; (6) Воено ЈП на чело со засебен воен правобранител кој го назначува и разрешува државниот секретар за работите на народната одбрана, а го штити имотот на Југословенската народна армија [ЈНА].249

Со третиот и последен сојузен Закон [1965] опстојувала следнава правобранителска структура: (1) Сојузното ЈП на чело со сојузен јавен правобранител и негови заменици, сите именувани од страна на Сојузната скупштина, по предлог на Сојузниот извршен совет. Во рамки на сојузното правобранителство работеле и Дисциплински суд, како и посебна Статистичка служба; (2) Военото ЈП на чело со воен правобранител, кој го назначува и разрешува Врховниот командант на вооружените сили; (3) Републичкото ЈП, заедно со останатите пониски јавни правобранителства, а кои се оставени на понатамошна дорегулација со пониски, т.е. републички закони. Републичкиот јавен правобранител го именувал и разрешувал од должност Собранието на СРМ, по предлог на Извршниот совет; 250 (4) Околиското/градско ЈП, какво што било Јавното правобранителство за град Скопје, на чело со градски јавен правобранител именуван од градското собрание; и (5) Општинско ЈП кое можело да функционира на територија на една, две или повеќе општини, на чие чело стоел општински јавен правобранител именуван од страна на општинските собранија.251 Истата оваа структура се задржува и во последниот републички Закон за јавното правобранителство [1977], донесен кога Македонија сè уште беше во состав на СФРЈ.

2. Во независна Република Македонија внатрешната организација на ДП е поедноставена, бидејќи станува збор за проста, т.е. унитарна држава. Во првите седум години од независноста, како републички пропис, е преземен последниот Закон за јавното правобранителство на СРМ

правобранители; како и правните и финансиските стручњаци што ги определувал Сојузниот извршен совет [сп. чл. 26 од ЗЈП/1955].

249 Чл. 11-12, 14, 26 и 42 од ЗЈП на ФНРЈ (1955). Покрај наброениве, постоела и посебна институција, во рамки на сојузното Министерство за финансии, за заштита на државниот имот кој се наоѓал во странски држави или меѓународни организации – наречена Уред за заштита на југословенскиот имот во странство, востановен со Законот за заштита на југословенскиот имот и имотните права и интереси во странство (1946) како lex specialis.

250 Чл. 1 и чл. 10 од ЗЈП на СРМ (1966)

251 Чл. 6, чл. 31-32, чл. 38 и чл. 40 од ОЗЈП на СФРЈ (1965) и чл. 10 од ЗЈП на СРМ (1966).

[1977], 252 кој престана да важи со донесувањето на Законот за јавно правобранителство [1997], како прв македонски закон за оваа материја по осамостојувањето на Републиката. Според него, се укинаа пониските јавни правобранителства – она на градот Скопје и на општините – и се воведе само едно, централно Јавно правобранителство на Р. Македонија, на чело со Јавниот правобранител на РМ, именуван од страна на Владата на РМ, кој имаше и определен број свои заменици.253

Но, оваа структура се промени десет години подоцна, кога – со новиот и сè уште актуелен Закон за државното правобранителство [2007] – се промени и називот на овој орган. Впрочем, сега постојат (1) Државното правобранителство на РМ, со седиште во Скопје, на чело со Државен правобранител на РМ кој го именува и разрешува Владата на РМ, по предлог на Министерот за правда, со ограничен мандат од шест години, со право на реизбор. Во исклучителни случаи него може да го заменува правобранител од скопското државно правобранителство, определен во Годишниот распоред за работа; и (2) Пониски државни правобранители вработени во ДП, со седиште во одделните општини, според владина проценка – кои повторно ги именува Владата на РМ, но сега по претходно прибавено мислење од републичкиот Државен правобранител и без временско ограничување на мандатот.254

Summary

The state is constantly a party in a civil procedure in which the State Attorney is the legal representative of the state and undertakes legal measures and uses legal instruments in front of courts and other competent bodies, for the purpose of realization of property rights and interests of the state, it's organs and organizations, as well as other legal persons. A solid base founded organization of the State Attorneys' Office as well as the proper regulation of the material and legal position of the SAO is a "conditio sine qua non" for efficient and quality protection of the states' property and property interests. This is especially true for transition countries, like Republic of Macedonia itself, where individuals - with the purpose to gain property rights on property that once was social property and then transformed to state property - are using the weaknesses of the overall legal system, gaps in legal regulations, the division of responsibilities and so on. One of the main ideas to research is to reach findings and conclusions to what extent the State Attorney is the appropriate mechanism to prevent such intentions and at what level are the possibilities of the State Attorney in terms of its function to provide adequate protection of the property interests of the state. The answer to these questions alone should answer the question whether there is a need for

252 Види чл. 5 од Уставниот закон за спроведување на Уставот на РМ (Сл. весник на РМ - 52/1991).
253 Чл. 4, чл. 16 и чл. 20, ст.2 од ЗЈП на РМ (1997).
254 Чл. 4, чл. 9, и чл. 18 од ЗДП (2007).

reorganization, strengthening the role and increasing the quality of work of the State Attorney of the Republic of Macedonia. This paper has special significance because it is an institution that in our country, according to the findings of the research team of this project, has not been researched on scientific level and represents a neglected segment in the entire justice system.

Reviewers (Recenzentes):
Prof.Dr. Osman Kadriu
Doc. Dr. Milica Shutova

Библиографија
Книги и монографии

- Гушева, Снежана и Витларов Тодор. Правосуден систем на Република Македонија. Штип: Универзитет „Гоце Делчев“, Правен факултет, 2016.
- Јаневски, Арсен и Зороска – Камиловска Татјана. Граѓанско процесно право – Книга прва: Парнично право. Скопје: Правен факултет „Јустинијан Први“, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, 2009.

Нормативни акти и прописи

- Закон за државното правобранителство (Сл. весник на РМ - 87/2007 и 104/15).
- Законот за заштита на југос. имот и имотните права и интереси во странство (1946).
- Закон за јавното правобранителство (Сл. лист на ФНРЈ - 24/1952).
- Закон за јавното правобранителство (Сл. лист на ФНРЈ - 51/1955).
- Закон за јавното правобранителство (Сл. весник на СРМ - 19/1966).
- Закон за јавното правобранителство (Сл. весник на СРМ - 9/1977 и 6/81, 46/82, 11/87, 10/90).
- Закон за јавното правобранителство (Сл. весник на РМ - 47/1997).
- Закон за парничната постапка (Сл. весник на РМ - 79/2005 и 110/08, 83/09, 116/10, 7/11 ПТ, 124/15).
- Одлука на Уставниот суд на РМ – У. Бр. 121/10 (15.XII.2010).
- Основен закон за јавното правобранителство (Сл. лист на СФРЈ - 15/1965).
- Тарифа за награди и надоместоци на трошоците за работа на адвокатите – Пречистен текст (Сл. весник на РМ - 126/2016 и 11/17 ПТ).
- Устав на Народна Република Македонија (1946).
- Устав на Република Македонија (1991).
- Устав на Социјалистичка Република Македонија (1963).
- Устав на Социјалистичка Република Македонија (1974).
- Устав на Социјалистичка Федеративна Република Југославија (1963).
- Устав на Социјалистичка Федеративна Република Југославија (1974).
- Устав на Федеративна Народна Република Југославија (1946).
- Уставен закон за спроведување на Уставот на РМ (Сл. весник на РМ - 52/1991).

Интернет страници

- www.academia.edu
- www.drzavnopravobranitelstvo.gov.mk
- www.slvesnik.com.mk
- www.vlada.mk
- www.ugd.edu.mk
- www.ustavensud.mk

Persiatje socio – politike
Socio - political rationale

UDC 373. 5. 014. 5 - 053. 6 (496. 5)

Dr. Juliana ZAHARIA, PhD∗

RESISTANT YOUTH— ALTERNATIVE EDUCATION SOLUTIONS TO REFUSAL AND EXCLUSION

Abstract: Short and long-term educational policies in Albania continuously call for new instruments that need to better challenge the education that produce alternative solutions to school abandon or juvenile crime.

The aim of the research is to underline the request for new contemporaneous educational patterns and practices of secondary education, which will facilitate resistant youth participation to learning process. The research refers to resistant youth as students— subjects of breaks, interruptions and exclusion from the learning processes for different reasons: social, interpersonal, and personal.

Participation of resistant youth and close approach to education and classroom schedules need to be considered as an alternative solution, helpful to education, and a topic of teachers' work. Also, the proposal for new impetus to preservation of the right for education through a close cooperation among school psychologists, social workers and counsellors, with school team, has been based in data that will assist further researches and recommendations to education policies, and to youth policy making process in the country.

Key words: resistant youth, educational practices, participation, intellectual engagement.

Introduction

Contemporaneous research and studies in educational psychology demand for a new access and opportunities to an active role of students during learning processes. Participation, decision-sharing and understanding, are those parts of education, which need to be highlighted in all possible ways inside educational institutions of Albania, and in particular inside secondary schools, where the number of resistant students and vulnerable youth is high.

The research question: "How resistant youth "get involved" in decision-sharing during learning processes?" link with examination of the level of

∗ Tirana University , Lecturer next Faculty of Social Sciences, Tirana University, and Executive Director of Albanian Institute of Social Integration. E-mail: AInstitute2001@gmail.com

intellectual engagement and involvement of youth inside secondary education through the research methods: the interview, focus groups and the survey questionnaire.

Multi-sites case study analyse (content analyse for interviews and statistical descriptive and comparative data analyses for the survey questionnaires) viewed in a profound way youth attitudes, behaviours, reactions surrounding resistance within classroom context, and teachers responses through actual practices of education, and school psychologists and social workers responses as well.

The need for more contemporaneous, less rigid, less accentuate to refusal rather than to participation, as a new call for intensive intervention to renewing educational practices, close to the student, and more formative, is one of main findings of this research. Also, new practices and patterns of education, and new forms of multidisciplinary cooperation, call for a more active role of school psychologists, social workers and counsellors within secondary education.

Researchers stress to new opportunities for students, responsive to active sharing of learning process, in order to emphasize a major role of youth through intellectual engagement and counting. New and different instruments of involvement, decision-sharing and understanding, need to be integrated at all levels of secondary educational institutions of Albania, by pointing in particular resistant students.

Methodology

Multi-sites case study data has been collected through the interview, focus groups and the survey questionnaire. The designed guide to interview based on eleven unstructured questions, which facilitated identification of the dynamics of resistance of a “resistant student” within classroom context. The interviewing process involved 98 teachers, 7 school psychologists and 12 school social workers.

The analyze of resistance placed questions inquiry structure upon teachers’ and school councillors points of views and information about circumstances surrounding a student resistance inside the contexts of Personal issues; Family; Group; Psychological and Social settings.

In addition to explorative approach, five focus groups (where participated 23 teachers, school psychologists and social workers) have been designed to discuss in a more direct way the ideas contributor to the break of barriers between educational practices and resistant students. Focus groups questions inquiry structure followed main theories that call for new educational patterns following a direct role of youth inside education hours and formats of methodology. Also, finding the place that psychosocial support experts and in particular: school psychologists and social workers, have into youth engagement, has been one of primary issues of data gathering through focus groups.

Survey questionnaire involved students (14-18 years old; n=1080) of 14 secondary schools of Shkodra, Tirana, Durres and Berat. Four sections of survey

questionnaires, where have been introduced three Likert scales, focused the inquiry into:

General information about student and his/her schooling,

Refusal to learning and involvement detection from both sides (students and teachers),

Knowing connection between attitudes to exclusion or self-exclusion from learning processes and school future perspective,

Identification of the access to school psychologist and social worker counselling.

Data analyses followed the combination between content analyse for the interview and focus groups, and statistical analyse for survey questionnaires. Defining scientific knowledge through this multi-sites case study have been concentred to database, descriptive and comparative analyse.

School intellectual engagement: Grounds to constructivism paradigm.

Learning process has been on the focus of developmental psychology and social psychology. Constructivism is the paradigm that defines learning as the process of actively constructing knowledge. Mussen and Carmichael255, who refer to Piaget's Theory, underline that children do not simply mimic everything that is part of the external environment, but rather that developing and learning is an ongoing process and interchange between individuals and their surroundings.

According to O'Donnell, Reeve and Smith 256 , constructivism encapsulates how a learner constructs knowledge via different concepts: complex, cognition, scaffolding, vicarious experiences, modelling, and observational learning. This makes students, teachers, the environment and anyone or anything else in which the student has interaction, and become active participants in their learning.

Anchors of constructivism assist involvement, role and engagement, with a specific reference to education processes of youth. Constructivism theory is based on observation and scientific study about how people learn. It says that people construct their own understanding and knowledge of the world, through experiencing things and reflecting upon those experiences.

Inside the classroom, the constructivist view of learning can points towards a number of different teaching practices.

In the most general sense, it usually means encouraging students to use active techniques (experiments, real-world problem solving) to create more knowledge and then to reflect on and talk about what they are doing and how their

---

255 Mussen, P. H., & Carmichael, L. (1983). Piaget's Theory. Handbook of child psychology: formerly Carmichael's Manual of child psychology (4th ed., pp. 103-128). New York: Wiley.

256 Donnell, A. M., Reeve, J., & Smith, J. K. (2009). Social Learning Theory, Complex Cognition, and Social Constructivism. Educational psychology: reflection for action (3rd ed., pp. 254-289). Hoboken, NJ: John Wiley & Sons.

understanding is changing. For the social constructionist, the relationship between language and things in the world are indeterminate, that is, no necessary connection between objects, actions, and states and what they are called. Rather than reflecting the world, language generates it257.

Zastrow258 in analyzing problems that have been countered by what the author refer as school-support personnel: social workers, psychologists and councillors, the typical problems inside school environment have been defined as:

(a) those associated with learning disabilities, difficulty in learning to read, in retaining information, in comprehending it;

(b) problems associated with poor attention span or distractibility;

(c) behaviour concerns, from passive withdraw to noncompliant, physically aggressive behaviours;

(d) problems associated with some degree of emotional disturbance; for example the depressed and/or suicidal adolescent, or the child with serious pathology associated with inability to sort out the real world from the fantasized one, and

(e) the problems of developmentally delayed child; that is, the child who has some significant delay in intellectual, social, emotional, and/or physical development.

Follow the grounds and elements of constructivism paradigm, stopping or ejecting youth from being part of learning, does not mean not assisting the education for students who do not belong to the first rows or for students who life and daily reality is deeply affected from social problems and dramas. To respond to this issue, teachers, as youth workers: psychologists, social workers, school counsellors, need to start readapting intellectual engagement patterns, which are used in developed societies with the requests of societies in development. On this regard, shaping the patterns of a new involvement of youth in learning need to be focused on real and intensive interventions delivered from a close view to education and knowledge.

Intellectual engagement patterns and new methods for expanding knowledge.

Data collection and elaboration process aim was to understand the level of application of intellectual engagement patterns inside 2nd and 3rd grade classrooms of 14 secondary schools of Shkodra, Tirana, Durres and Berat. Data analyse shown the reflections of respondents in relation to the concept of "one more active role" in deciding the learning processes and knowledge delivery methods.

257 Witkin, S. L. (1999). Constructing Our Future. (Editorial). Social Work, 44, 5-8.

258 ZASTROW, CH. (1996). Introduction to Social Welfare Institutions. Social Problems, Services, and Current Issues (3rd ed., pp. 311-323). Chicago, Illinois: The Dorsey Press.

Considering activating and intellectual engagement of resistant students as an instrument for leading an increased sharing of benefits and decision-making in analyzing curricula and teaching methodology, a frequent question addressed to teachers during the processes of interviewing has been: “In which way do you look for a close interaction with students, based in intellectual engagement?”

Data analyses show that most part of respondents (77%) consider important the intellectual engagement and direct involvement of students, and a connective element with issues of learning and teaching. The rest of respondents (23%) explained their points of view, follow which “resistant students make impossible their involvement inside learning processes”, as justifiable to their scepticism.

Efforts for expanding participative strategies at touchable levels remain deeply conditioned from the absence of the training and access to contemporaneous methodology, which evaluate and stimulate a stronger feedback between teachers and students during teaching-learning processes. Lack of this access has been referred from 62% of respondents, who refer to the need to advance knowledge, tools and new instruments of teaching through workshops and training sessions for accessing:

Patterns of decision-sharing during learning process,

New curricula,

Cross-disciplinary collaboration for discarding intimidation / imposing / force during teaching process,

Classrooms management sharing with participation of students and parents.

In order to evaluate the perception of intellectual engagement notion, as an instrument which assist teaching-learning formats and methods, and that facilitate assessment of knowledge gained with a view to resistant students, respondents to the question: “How you define the engagement and the involvement of students?” the respondent gave the following responses:

Intellectual engagement is:

A method for facilitating human exchanging and smoothing resistances (64%),

A tool for better knowing the differences of each personality (21%),

A tool for measuring the efficiency of curricula introduced (15%).

Research has been leaded by the request to discover through what ways the schools prioritise creating spaces, through which students may entirely express their ideas on regard of questioning, projects, homework and class works. Also, identification the role of school psychologists, social workers and councillors to the support of this specific expression, has been inserted in interviews and focus groups questions. Approaches from school support-personnel: (more often) social workers, psychologists, (and quite never) counsellors, toward assisting education and the

whole process of interaction among school and resistant students, has been referred as poor.

There is a quite sensitive awareness about a clear role of school social workers and psychologists in identifying, advancing and involving of resistant youth in education, which has been expressed from most part of respondents (97%). The level of expectations from school social workers and psychologists for a greater role in assisting both teachers and students being part of specific links that will produce higher understanding of difficulties and more access to knowledge, is high. Expectations have been specifically referred with a regard to:

Smoothing students' resistances/aggressiveness/stress.

Focusing students to reflect over the human development.

Facilitating sharing decision-making during learning process.

Realization of programs, trainings and discussions-based professional formats to ensure preparation and updating.

Acknowledgment on regard of this role of school psychologist, social workers and councillors, in this specific research link with the nature of resistance as a feature of students' attitude and relation to school and learning.

When asked expressing their ideas about what were made the most encountered "difficulty" during learning processes, 81% of respondent refer to difficulty of understanding curricula and lessons as the reason for: frequent distraction (1) (23 %); continuous interaction with pals (2) (19 %); misbehaviours (3) (22%); loudly talk, shouting and yelling (4) (17%).

When asked explaining engagement follow the sense of decisions sharing in daily learning processes within the school (where around 53% of students lack to respond) 47% of respondents consider decision-sharing during learning methodology and process linked with:

Building interactions with teachers (19%),

Dealing (question, conversation, talks) with teachers through friendly communication and commune approaches to solutions for learning issues (16%),

Freely clarifications of situations (12%).

To the question about practices and tools, necessary to be used in order to get involved in classrooms, students referred to:

Sharing information in creating a friendly teaching-learning environment (45%),

Friendly talk and informal conversations inside classroom (34%),

Teacher attitudes oriented toward enhancement of motivation (21 %), as most necessary instruments of involvement and participation in learning processes.

Conclusions

Contemporaneous patterns and methods for expanding an innovative engagement of resistant students inside learning processes need to be introduced as a prerogative of well functioning of education. Accessing school and education through new patterns of involvement requires going overcome barriers, which separate and keep distant resistant students from knowledge, that mostly link with their status of being part of resistant groups or groups in risk.

Inside Albanian society, still, the absence of awareness about the request and need for participatory and engagement patterns in learning, starts with education policies conception and carry on with continuous damage to knowledge acquisition as to psychological development of resistant youth.

Focusing to awareness for the new patterns of knowledge delivering, learning methodology need to be based in specifying intellectual engagement as a tool that requires flexibility and process-orientation. Youth involvement, and in particular resistant youth interacting, can successfully take place inside classrooms where need will be carefully avoided the sense of imposition. In front of social and cultural change, where imposition contrasts learning, educational patterns need to be updated, and to follow a scientific methodology, distant from exclusion, refusal and rejection.

Cognitive and intellectual investment need to be considered as a complex process expanded in the whole process of learning and based in co-operation, critical thinking, creativity, decision making and goals setting. Teachers and students need to decide how they gather knowledge throughout the learning process and how to use it. School managers, team of directors and teachers, need to update teaching curricula, not by underestimating problems, but by emphasizing the right for equal education and access to school for all students.

Knowing the methodology of learners' (students/youth) involvement, in decision sharing, needs to be a priority, where school psychologists, social workers and councillors should play a specific role. Resistant students learn best when they are involved. This concept of positive learning is that part of the daily work within school that tends to be over passed. Directing counselling and social support toward advocacy programs in benefit of specific groups of youth in risk; accessing new patterns and practices of training on regard of the advancement of intellectual engagement of students that belong to vulnerable groups; and taking responsibilities for school and educational issues, will sign a new contribute of school psychologists, social workers and councillors to learning, and will reduce gaps in preservation of fundamental right to access an equal instruction for all youth.

Reviewers (Recenzentes):
Prof. Dr. Semaus Taggart
Prof.Dr. Nano Ruzhin

References

- Mussen, P. H., & Carmichael, L. (1983). Piaget's Theory. Handbook of child psychology: formerly Carmichael's Manual of child psychology (4th ed., pp. 103-128). New York: Wiley.
- Donnell, A. M., Reeve, J., & Smith, J. K. (2009). Social Learning Theory, Complex Cognition, and Social Constructivism. Educational psychology: reflection for action (3rd ed., pp. 254-289). Hoboken, NJ: John Wiley & Sons.
- Witkin, S. L. (1999). Constructing Our Future. (Editorial). Social Work, 44, 5-8.
- ZASTROW, CH. (1996). Introduction to Social Welfare Institutions. Social Problems, Services, and Current Issues (3rd ed., pp. 311-323). Chicago, Illinois: The Dorsey Press.
- European Commission. (2010). White Paper Policy: A new impetus for European Youth. Brussels: European Commission. Brussels: European Commission.
- The State of Queensland (The Office of the Queensland School Curriculum Council) (2000). Years 1 to 10 Studies of Society and Environment Syllabus.
- United Nations. (2000). Global Program for Youth Action to the Year 2000 and Beyond. New York: United Nations.
- United Nations. (1991). United Nations Convention on the Rights of the Child. New York: United Nations.
- Theory of constructivism resource: http://www.thirteen.org/edonline/
- Last check: 14 October 2018.